

ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА

ПРАВА ЛЮДИНИ ТА ПУБЛІЧНЕ ВРЯДУВАННЯ
В СУЧАСНИХ УМОВАХ
МАТЕРІАЛИ
VII МІЖНАРОДНОГО ПРАВНИЧОГО ФОРУМУ

Funded by
the European Union

PRAVO-JUSTICE

VARNA
FREE
UNIVERSITY
"CHERNORIZETS HRABAR"

umb
UNIVERSITATEA
MATEJA BELA
V BANSKEJ BYSTRICI

BCM
BUKOVINIAN
CENTER OF
MEDIATION

28 травня 2024 року

Мехнодрук

м. Чернівці

УДК [342.7:35](477)
ББК 67.9(4Укр)300,32я43
П 68

Рекомендовано до друку Кафедрою публічного права
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича
Протокол № 12 від 11 червня 2024 р.

Редакційна колегія:

- Ковбас І.В. Голова ГО «Правничий Щит», д.ю.н., доц. кафедри публічного права юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича
- Бабін І.І. Заступник голови ГО «Правничий Щит», к.ю.н., доц. кафедри публічного права юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича
- Ющик О.І. к.ю.н., доц. кафедри кримінального права юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича
- Торончук І.Ж. к.ю.н., доц. кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича
- Дрегіч Василе професор факультету права та адміністративних наук, Університет Овідія в Констанці, Румунія
- Крайній П.І. Заступник голови ГО «Правничий Щит», к.ю.н., доц. кафедри публічного права юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

Права людини та публічне врядування в сучасних умовах :
П 68 Матеріали VII Міжнародного правничого форуму, 28 травня 2024 р., м. Чернівці/ Уклад. І.В. Ковбас, І.І. Бабін, О.І. Ющик, І.Ж. Торончук, П.І. Крайній. Чернівці : Технодрук, 2024. 306 с.
ISBN 978-617-8034-50-4

Збірник містить матеріали доповідей учасників VII Міжнародного правничого форуму «Права людини та публічне врядування в сучасних умовах».

Міжнародний форум присвячено проблемам правового регулювання прав людини та публічного врядування в сучасних умовах.

УДК [342.7:35](477)
ББК 67.9(4Укр)300,32я43

Автори несуть повну відповідальність за підбір і точність наведених фактів, цитат, статистичних даних, власних імен та інших відомостей.

ISBN 978-617-8034-50-4

© ЧНУ ім. Юрія Федьковича, 2024
© Ковбас І.В., Бабін І.І., 2024
© ЮФ КП, 2024
© ПВКФ «Технодрук», 2024

ЗМІСТ

Анатійчук В.В. Право людини на відпочинок і заробітну плату як одна із форм відновлення працездатності та збереження її життя і здоров'я	10
Бабін І.І. Специфіка рішень суду справедливості ЄС в сфері податкового права	12
Бзова Л.Г. Legitimitatea și raționamentul judiciar ca instrument de transparență în interesul justițiabililor	15
Білокурська О.В. Право чи обов'язок: правовий аналіз статусу державної мови в Україні	18
Боднар С.Б. Природа та особливості застосування санкцій щодо стягнення в дохід держави активів, що належать фізичній або юридичній особі (пункт 1 ¹ ч. 1 ст. 4 Закону України «Про санкції»)	20
Бойко І. Впровадження концепції належного адміністрування в національну правову систему	22
Вдовічен В.А. Конститутивний характер установчих договорів ЄС як інституалізація цінності прав людини	25
Вдовічена Л.І. Про-директивне тлумачення як спосіб захисту прав людини (платника податків)	28
Волкова Н.О. Використання метафоричних конструкцій при вирішенні міжособистісних конфліктів	30
Гавалешко П.С. Оскарження в адміністративному судочинстві рішень, дій та бездіяльності суб'єктів виборчого процесу	33
Гаврилюк Р.О. Антропосоціокультурні передумови появи буттєвого принципу людиномірності медіації	36
Головкін Б.М. Типологія жертв автотранспортних правопорушень	39
Горєлова В.Ю. Право людини на отримання професійно-етичної послуги медіатора: правовий аспект	42
Грекул-Ковалик Т.А. Сімейні права внутрішньо переміщених осіб: принципи захисту й охорони	45
Донченко О.П. Свобода як онтологічна сутність прав людини	48
Драган О.В., Бабайлова Л.М. Щодо кримінальної відповідальності за знищення або пошкодження об'єктів рослинного світу в сучасних умовах	49
Драган О.В., Чайка О.С. Щодо вини платників податків: практика ЄСПЛ	52

Дудоров О.О., Письменський Є.О.	
Кримінально-правові аспекти забезпеченні права людини на якісне атмосферне повітря	55
Дунаєва Т.Є. Щодо проєкту Закону України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо оперативності кримінального провадження з дотримання міжнародних стандартів та принципу верховенства права» (реєстр. № 11039 від 26.02.2024)	59
Дякур М.Д.	
Сутність та роль інституту викривачів у протидії корупції	61
Євтушенко Д.С.	
Загальна та індивідуальна профілактична робота правоохоронних органів: підходи до визначення понять	63
Жаровська Г.П.	
Правоохоронні органи (органи правопорядку) в Україні: питання термінології та системи	66
Жукевич І.В.	
Судовий контроль за виконанням рішень у Європейському цивільному процесі	69
Зайцев О.В.	
Законодавчі ініціативи щодо уточнення обставин, що виключають кримінальну протиправність діяння (ст. 43 КК України)	71
Калініна А.В.	
Керування транспортними засобами в стані сп'яніння: відсутність правової культури чи фізіологічна вада людини?	74
Кифлюк Ю.В.	
Забезпечення прав дитини та їх захист в умовах воєнного стану	78
Кіблик Д.В.	
Загально – правовий аналіз суб'єкта адміністративного права в умовах воєнного стану	79
Клочко А.М., Старожилова А.	
Кримінально-правова охорона довкілля в Україні в контексті сталого розвитку та викликів воєнного часу	82
Коваль А.М.	
Адміністративно-правове регулювання діяльності парамедиків при наданні медичної допомоги в Україні	86
Kolarov Emanuil	
Actions against normative administrative acts as tool for protection of human rights	91
Kolpakov Valerii	
Human rights standards in the conditions of armed conflicts	94
Ковбас І.В., Коваль М.В.	
Правове регулювання діяльності детективів при розслідуванні кримінальних правопорушень в Україні	97
Коломоєць Т.О.	
Право військовослужбовців на звільнення за сімейними обставинами в період дії правового режиму воєнного стану в Україні: «дефекти» тлумачення законодавства при прийнятті адміністративних актів та пріоритети формування судової практики стосовно їх оскарження	103

Крайній П.І.	
Гене́за впливу французької моделі публічного права на формування людиноцентристської парадигми вітчизняного адміністративного права	106
Кубрак О.В.	
Інвалідність як правозахисна проблема	109
Логвиненко М.І., Олексенко К.	
Виклики та перспективи застосування судової медіації в адміністративному процесі	111
Максимюк О.Д.	
Обмеження свободи психічнохворих: деякі питання із судової практики	113
Маленко О.В.	
Природа інтересу у трудовому праві	115
Marinova Elina	
Subjective rights in financial legal relations	117
Markova O.O.	
Conditions for implementation of mediation in administrative procedure	120
Меленко О.В.	
Психолого-правова природа конфлікту	122
Навроцька В.В.	
Проблемні питання медіації при укладенні угод про примирення у кримінальному судочинстві	124
Нестеренко Л.Б.	
Примирення сторін в адміністративних процедурах	126
Орловський О.Я.	
Соціальна справедливість та верховенство права як нерозривні цінності	129
Остафійчук Л.А.	
Проблеми застосування адміністративними органами висновків про застосування норм права, викладених у Постановах Верховного Суду	132
Павлов В.	
Дотримання принципу індивідуалізації покарання за колабораційну діяльність	134
Параниця С.П.	
До питання про поняття самозахисту в діяльності правоохоронних органів України	137
Пацурківський П.С.	
Співвідношення людської гідності та людських прав (за Конституцією України)	139
Політова А.С.	
Стаття 4.6.15. Домашнє насильство, що не спричинило наслідків для потерпілої людини проекту Кримінального кодексу України: аналіз складу проступку	142
Полонка І.В.	
До питання формування правосвідомості українців у воєнний час	144
Попович М.В.	
Нагляд прокурора за додержанням законів під час досудового розслідування у формі процесуального керівництва	146
Продан Т.В.	
Вплив фонових явищ на злочинність	149

Ramazan Alper	
New challenges for the protection of human rights in the era of digital governance	151
Селезньова О.М.	
Порушення освітніх прав неповнолітніх осіб в умовах воєнного стану	153
Соловйова О.М.	
Припинення дії адміністративних актів: як знайти баланс між публічним та приватним інтересами	155
Солодан К. В., Юрійчук І.В.	
Право на належну адміністративну процедуру як невід’ємне право кожної особи	157
Стратій О.В. Судовий захист прав та свобод людини в умовах правового режиму воєнного стану	160
Тарасова І.В.	
Деякі правові аспекти визначення належного позивача у справах щодо стягнення грошових коштів витрачених на лікування потерпілої від кримінального правопорушення	163
Тома М.Г.	
Екологічні наслідки війни/злочин екоциду	165
Toronchuk I., LukiianD.	
Încălcări ale drepturilor copilului în contextagresiunii armate rusești în Ucraina ...	168
Туляков В.О.	
Права людини та кримінальна політика	173
Федорук Н.С. Особливості правового регулювання медіації в міжнародних комерційних спорах	177
Федчишин С.А.	
Право на державну службу: до аналізу законодавчих новацій в умовах воєнного стану в Україні	180
Федосєєв В.В.	
Деякі питання кваліфікації кримінально караних діянь за ознакою їх вчинення з використанням засобів масової інформації	182
Франковська С.А.	
Фінансовий моніторинг політично значущих осіб в системі засобів забезпечення реалізації та захисту прав людини в Україні в умовах дії правового режиму воєнного стану	186
Худик А.М.	
Вищий антикорупційний суд як суб’єкт вирішення адміністративних справ щодо застосування санкції, передбаченої пунктом 1 ¹ частини першої статті 4 Закону України «Про санкції»	188
Шевчук А.В., Боднарук О.М.	
Актуальні питання удосконалення норм КК України щодо незаконної порубки лісу та незаконного обігу деревини	191
Шишкарьова О.Г.	
Медіація в Україні: переваги, виклики, перспективи	194
Șcerbaniuc O.	
Integrarea Europeană în timp de război	196
Шрамко С.С.	
Щодо оцінки стану безпеки дорожнього руху в Україні	199
Ющик О.І.	
Судова практика застосування пробаційного нагляду	201

Янюк Н.В.

Трансформація адміністративного оскарження як способу захисту особи у відносинах з публічною адміністрацією 204

Трибуна молодого вченого**Burdeinyi Y.**

Dreptul omului la un proces legal echitabil 207

Vatamaniuk A.

Curtea constituțională și judecătorii: un dialog continuu 208

Воробець А.В.

Контрольна форма реалізації правоохоронної функції органами місцевого самоврядування 210

Вудвуд К.С.

Принцип стабільності в контексті гармонізації податкового законодавства України до права Європейського Союзу 213

Гермак К.О.

Дисциплінарні рішення вищої ради судочинства Франції 215

Дацьків А.І.

Розгляд адміністративних спорів, пов'язаних із самочинним будівництвом, в умовах війни 217

Дорош В.І.

Правові засади запровадження системи Військової юстиції в Україні 220

Дутчак О.

Зміна правової природи потреб України у публічних фінансових ресурсах в умовах воєнного стану 222

Єрсова А.

Взаємозв'язок судової реформи та європейської інтеграції в Україні 225

Зетко Б.

Онлайн – медіація: проблеми реалізації та питання доцільності 227

Кейван С.

Rolul standardelor juridice Europene în asigurarea drepturilor omului în domeniul justiției penale 229

Коваль В.

Адміністративно-правове регулювання надання електронних адміністративних послуг 232

Ковалюк Р. Правові аспекти діяльності органів місцевого самоврядування в умовах воєнного стану 236

Колотило М.

Звернення до суду як форма реалізації права на захист під час податкового контролю в умовах правового режиму воєнного стану 239

Кузняк А.

Принципи адміністративного судочинства як гарантії недопущення його надмірної формалізації 242

Лукінчук С.

Верховенство права у світлі євроінтеграційних процесів 244

Лупуляк Б.В.

Гендерна рівність в судовій практиці: питання теорії та практики 248

Масалітін В.	
Трансформація адміністративно-правового статусу внутрішньо переміщених осіб в Україні	250
Михайлюк В.	
Особливості страхування цивільно-правової відповідальності приватного нотаріуса	252
Мікус М. До питання арешту з утриманням на гауптвахті як заходу адміністративного стягнення	254
Мрих Є.	
Громадські роботи і суспільно корисні роботи як заходи адміністративних стягнень: теоретико-правовий аспект	258
Павчук І.С.	
Функції військових адміністрацій в Україні: адміністративно-правова характеристика	260
Полагнин А.Д.	
Права громадян на медичну допомогу в умовах воєнного стану	263
Семотюк Я.	
Зарубіжний досвід адміністративної процедури	264
Скалінчук Л.	
Конституційно-правові гарантії реалізації права на соціальний захист в умовах воєнного стану в Україні	266
Скрипкар С.	
Медіація у вирішенні публічно-правових спорів	270
Снігур М.	
Цифрові платформи та держави: справа про державні запити	272
Соболь М.О.	
Право на свободу пересування в умовах збройної агресії та воєнного стану ...	274
Соха С.С.	
Медіація як інструмент залучення громадськості до вирішення соціальних конфліктів в територіальних громадах в умовах воєнного стану	277
Ткаченко К.В.	
Кримінально-правовий інститут реституції та компенсації в контексті запобігання і протидії домашньому насильству	279
Томулець Д.	
Обмеження та заборони для публічних службовців	282
Федрак А.	
Адміністративно - правове регулювання обігу вогнепальної зброї в Україні: проблеми та перспективи	286
Фесенко А.	
Міжнародно-правове регулювання захисту культурної спадщини України під час російської агресії	288
Цепенда Д.П.	
Документальні податкові перевірки час дії воєнного стану в Україні	291
Цимбалюк А.І.	
Використання блокчейн технологій та смарт-контрактів в податкових і фінансових операціях в Україні. Правове регулювання блокчейн технологій .	292
Шершньов Е.А.	
Особа злочинця молодіжного віку, що вчинює кримінальне правопорушення в сфері правосуддя: демографічні ознаки	295

Шовгеня О.	
Економіко-правова оцінка мотивації маркетингу персоналу в умовах кризи .	298
Штефюк О.О.	
Судовий захист прав, свобод, інтересів особи під час дії воєнного стану	300
Яценко В.Г.	
Містобудівні повноваження органів місцевого самоврядування	303

зі служби у зв'язку із сімейними обставинами навіть в умовах дії у країні правового режиму воєнного стану й слугують фактичною підставою для прийняття адміністративних актів або ж для бездіяльності командирів військових частин стосовно вирішення питань звільнення військовослужбовців за «сімейними обставинами», зумовлюють формування судової практики розгляду відповідної категорії спірних справ, не тільки не сприяючи реалізації військовослужбовцями свого правового статусу, але й додатково негативно впливаючи на загальний «стан справ щодо ресурсного» забезпечення військової служби в цілому у державі у відповідний період її існування, його морально-психологічну «атмосферу» й «посилюючи додаткове навантаження» як на відносини військової служби, так і діяльність адміністративних судів. Для вирішення відповідних проблемних питань доцільною вбачається комплексна робота, насамперед, роз'яснювально-просвітницького характеру серед всіх без винятку учасників відносин військової служби, узагальнення матеріалів судової практики стосовно відповідної категорії справ, із підготовкою методичних матеріалів, коментарів для застосування актів військового законодавства, рекомендаціями та прикладами.

*Крайній П.І. кандидат юридичних наук,
доцент кафедри публічного права
юридичного факультету ЧНУ імені Юрія
Федьковича*

Гене́за впливу французької моделі публічного права на формування людиноцентристської парадигми вітчизняного адміністративного права

Розвиток адміністративного права на європейському континенті тісно пов'язано із суспільно-політичними змінами які відбувались впродовж другої половини XIX століття. Загально визнаним є той факт, що сучасне адміністративне право пройшло на шляху свого становлення кілька етапів: камералістика, поліцейське право та адміністративне право [1, с. 23]. Потреба у якісній трансформації поліцейського права в іншу правову форму відносин між індивідом та державою обумовлювалась кількома причинами. По-перше, значна кількість військових конфліктів які відбувались у Європі обумовлювало перегляд чинного на той час підходу до мобілізації людських, економічних, промислових ресурсів країнами, які брали участь у таких заходах. По-друге, тягла промислова революція різко збільшила потребу у здійсненні публічно-правового регулювання великого за обсягом спектра суспільних відносин які охоплювали податкову, соціальну, освітню та державну сфери. По-третє, поширення ідеї лібералізму як основного інтелектуального вчення у якому основне місце визначалось за людиною з її індивідуальністю, набором суб'єктивних прав, можливістю захистити своє право від можливого свавілля публічної адміністрації.

Прогресивний розвиток адміністративного права на українських землях кінця XIX початку XX століття тісно пов'язаний зі змінами які відбувались в країнах які вплинули на формування сучасного на той час адміністративного права. Німеччина та Франція стали тими країнами які сформували сучасну основу на якій продовжує свій розвиток адміністративне право. Французька модель сформувала одну з основних ідей які призвели до формування можливості створення механізму захисту прав і свобод людини: створення адміністративної юстиції. Остання сформувалась як наслідок Великої французької революції. Її діяльність повинна

була знаходитись поза контролем законодавчої влади. Судді які забезпечували її діяльність формували окрему систему основу якої складали справи які не врегульовувались цивільним законодавством, але стосувались питань які виникали у спорах де одним з учасників виступав відповідний орган влади.

Вивчення особливостей діяльності органів адміністративної юстиції щодо вирішення спорів пов'язаних з виданням адміністративних актів, проходженням державної служби, прийняття на посаду чи звільнення з такої публічних службовців, спори між органами влади жваво обговорювались як серед практиків, так й науковців. Останні слугували містком через який новели діяльності адміністративної юстиції поширювались на країни які знаходились у східній частині Європи. Територія України перебуваючи на початку ХХ століття у складі Австро-Угорської та Російської імперій де функціонувало кілька університетів (Львівський, Харківський, Університет Святого Володимира у Києві, Новоросійського та Чернівецького) теж піддавалась впливу сучасних знань про адміністративне право загалом та адміністративну юстицію зокрема.

Попри те що в радянський період було запроваджено протилежний, етатистський підхід при якому адміністративне право розглядалось виключно крізь призму марксистсько-ленінської ідеології яка не надавала жодних можливостей для розвитку тих позитивних напрацювань які мали місце раніше. Осередки юридичної науки які залишились в перші роки радянської влади на юридичних факультетах Київського, Харківського та Одеського інститутів народного господарства не мали змоги продовжити вивчення та розробку адміністративного права в тому його розумінні який він залишився у країнах повоєнної Європи [2]. Водночас окремі університети не перебували під впливом радянського концепту. До прикладу, юридичний факультет Чернівецького університету в австрійський період (1875-1918 рр.) перебував під впливом німецького підходу адміністративного права. У міжвоєнний період (1918-1940 рр.) спостерігається перехід до французької моделі яскравим прикладом чого стало формування безпосередньо в Румунії адміністративної юстиції. Це дозволяє зробити проміжний висновок про те що не дивлячись на суто державоцентристський розвиток адміністративного права у радянський період на деяких територіях які не знаходились у складі інших країн (Румунія) зберігалась тенденція до впровадження адміністративного права, його нових інститутів. Крім цього, формувалась окрема судова практика яка була предметом обговорення як серед науковців, так й практиків.

В цьому контексті хочемо звернути увагу на вплив робіт Леона Дюгі який безпосередньо посприяв становленню державного та адміністративного права як у Франції, так й Румунії, до складу якої тоді входила Буковина. Не вдаючись до детальної біографічної довідки зазначимо, що професор Л. Дюгі вважався одним із яскравих представників державно-правової науки кінця ХІХ початку ХХ століття. Крім цього, ним налагоджувались повноцінні наукові зв'язки із юридичними факультетами закордоння. Прикладом такої співпраці став юридичний факультет Чернівецького університету у міжвоєнний період. Це сформувало ядро серед числа науковців які впливали на становлення сучасного адміністративного права та впроваджувались нові його інститути.

Так, інститут адміністративної юстиції в Румунії сформувався завдяки професору юридичного факультету Чернівецького університету Ерасту Тарангулу. Він був серед ініціаторів створення спеціальних ревізійних комісій для румунських провінцій для організації та здійснення контролю у діяльності органів публічної

влади місцевого рівня. Вже у 1939 році такі комісії трансформувались в адміністративні суди [3, с. 137-138].

Серед значної кількості наукових доробків Л. Дюгі в контексті генези впливу французької моделі публічного права на формування сучасного українського адміністративного права варто згадати його фундаментальну працю «Право в сучасній державі». У ній він детально зупиняється на окремих положеннях які стосувались сучасного стану та майбутніх шляхів розвитку публічного права. Серед іншого він наполягав на необхідності перегляду наявних на той час поглядів щодо примату держави над суспільством. Він наполягав на необхідності розуміння держави як не суверенної сили яка наділена можливістю здійснювати командування, але як групою людей що можуть використовувати надані ним повноваження для забезпечення публічних потреб [4]. Фактично, він виступав за сприйняття держави крізь призму діяльності публічної служби. Остання ж не могла здійснювати свою діяльність, виконувати повноваження без ефективної системи адміністративної юстиції.

Це чітко демонструє досвід міжвоєнної Румунії яка впродовж 10 років фактично трансформувала ревізійні комісії в адміністративні суди. Оскільки тогочасні Чернівці та Буковина знаходились у складі Румунії діяльність таких органів не оминула цю територію. У ході вдосконалення законодавства у сфері забезпечення адміністративної юстиції було прийнято Закон про діяльність адміністративних палат який розширював їх повноваження у сфері здійснення адміністративного судочинства, чітко визначав їх адміністративно-правовий статус що дозволило відокремити їх від інших органів виконавчої влади. Ним встановлювались окремі вимоги до осіб які входили до їх складу. Цікавим був той факт що державні службовці позбавлялись права бути членами даного органу [3, с. 137 - 138]. Діяльність такого органу слугувала іще одним підтвердженням зміни парадигми у сфері адміністративного права з поступовим виходом на перший план захисту індивідуального права особи та індивіда.

Як зазначав Л. Дюгі право держави завжди протиставлятиметься праву індивіда. При цьому, слід пам'ятати про невід'ємність та невідчужуваність природного права яке належить людині в силу її сутності. Останнє «перевершує» право держави яка повинна гарантувати людині захист її особистих прав як те передбачала Декларація прав людини [4, с. 54]. Саме визнання індивідуальних прав є напрямком та водночас кордоном, межею діяльності держави. В цьому, на нашу думку й знаходить своє вираження сформована основа яка вплинула на формування парадигми людиноцентризму в адміністративному праві незалежної України. Запропонована його реформа понад 20 років тому містила у собі загальноновизнані тенденції за якими мало формуватись ядро наукової доктрини, правових відносин між людиною та державою у публічній сфері. Окреме місце у цьому правовому полі відводилось публічній службі та адміністративній юстиції, положенням про адміністративний договір та адміністративний акт. На сьогодні парадигма людиноцентризму вже має чітке зовнішнє вираження у вигляді чинний нормативно-правових актів: Кодексі адміністративного судочинства України, Законі України «Про адміністративні послуги», Законі України «Про адміністративну процедуру», низці підзаконних нормативно-правових актах. Можемо констатувати й наявність ряду проблем які виникають під час застосування положень адміністративного законодавства, особливо, в сучасних умовах. Разом з тим, варто розуміти необхідність вдосконалення наявних інститутів адміністративного права використовуючи при цьому значний

історичний та практичний досвід що його напрацювала французька модель публічного права.

Список літератури

1. Адміністративне право України: підручник / [П. Діхтієвський, Ю. Ващенко, Н. Задирака, В. Пашинський, В. Клиничук та інші]; за заг. ред. П. Діхтієвського. Київ: «Видавництво Людмила», 2023. 772 с.
2. Міхневич Л.В. Розвиток юридичної науки і освіти в Київському комерційному інституті – Київському інституті народного господарства (1906-1930 рр.). Київ: КНЕУ, 2011. 286 с.
3. Торончук І. Буковина у правовій системі Румунії (1918-1940 рр.): дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01. Чернівці, 2011. 228 с.
4. Leon Duguit. Law in the modern state. Routledge Revivals. 1921. 300 p.

Кубрак О.В. старший викладач кафедри правосуддя та філософії Сумського національного аграрного університету, голова правління Сумської міської благодійної організації

Інвалідність як правозахисна проблема

На даний час, згідно з оцінками, на значні обмеження можливостей здоров'я страждають 1,3 мільярда осіб, або 16% світового населення. У країнах, що розвиваються, проживає біля 80% з них. Деякі чоловіки, жінки та діти з обмеженими можливостями повністю інтегровані в суспільство і беруть участь у його житті та роблять активний внесок у всі сфери його діяльності. Проте значна більшість із них стикаються з проблемами відчуження, ізоляції, дискримінації і навіть наруги. В умовах крайньої бідності живе багато людей з інвалідністю, часто проживають у спецстановах, не маючи можливості отримання роботи і навіть для здобуття освіти і стикаються з низкою інших факторів маргіналізації. У деяких країнах інвалідам часто-густо відмовляється в праві приймати рішення за самих себе, вони навіть позбавлені права володіти власніст. Дискримінація, з якою вони стикаються, зачіпає людей у всіх сферах життя, не визнає географічних кордонів і притаманна всім верствам суспільства. Набуття чинності Конвенцією про права осіб з інвалідністю та Факультативного протоколу до неї у грудні 2009 року знаменує собою початок нової епохи у «заохоченні, захисті та забезпеченні повного та рівного здійснення всіма інвалідами всіх прав людини та основних свобод, а також у заохоченні поваги властивої їм гідності» (Стаття 1) [1]. Формально інваліди завжди були наділені тими самими правами, як і всі інші люди, але в цьому документі їхні права вперше комплексно закріплені в міжнародному договорі, який має обов'язкову силу.

Розробка цієї Конвенції відображає корінний зсув, який відбувся у підході до інвалідності та інвалідів. Історично інвалідність розглядалася як особиста якість, втілена в людині. Як індивідуальний недолік "стан інвалідності" вважався природною причиною нездатності деяких людей відвідувати звичайну школу, брати участь у суспільному житті та отримати роботу. Коли інвалідність розглядається у цьому ракурсі, реакція суспільства обмежується лише двома варіантами: людей можна "вилікувати" за допомогою реабілітаційних програм чи